

شواکه های فیس بوکی و پایان امپراتوری رسانه های بزرگ

■ رضا ورنوس

دهه ۹۰ میلادی یعنی همان زمانی که مک لوهان کتاب دهکده جهانی خود را منتشر کرد در بسیاری عصر سی ان ان نامیدند. ضرب نفوذ و اثر گذاری این شبکه خبری به ویژه در جریان جنگ اول خلیج فارس به گونه ای بود که حتی بسیاری از سیاستمداران تصمیم های سیاسی خود را بر مبنای اخبار منتشر شده از این شبکه خبری اتخاذ می کردند. با این حال گسترش شبکه جهانی اینترنت و تسریع و تحول در فرآیند جهانی شدن مرگ زود هنگام عصر سی ان ان را به دنبال داشته است. امروزه دیگر اطلاع رسانی تحولات سیاسی اجتماعی در انحصار صاحبان سرمایه و قدرت نیست.

انقلاب های عربی در ژانویه ۲۰۱۱، ناآرامی های تاتنها در انگلستان، اعتراضات سیاهپوستان آمریکا، تحولات اوکراین و روندرو به رشد تهدیدات داعش همگی نشان از شکست انحصار اطلاع رسانی در جهان دارد. تری ایگلیتون منتقد شهیر ادبی در رابطه با چگونگی شکل گیری ادبیات می گوید: صاحبان سرمایه برای کنترل فرزندان کارگران و خشم آن ها نسبت به اختلاف طبقاتی به ترویج داستان نویسی روی آوردند تا خشم فروخته طبقه کارگر از طریق ادبیات و داستان تخلیه شود. فرزندان کارگران در داستان های خود تفنگ به دست می گیرند و صاحبان سرمایه که افرادی خبیث هستند را در این داستان ها نه یک بار که صدها بار به قتل می رسانند و صبح روز بعد دوباره به کارخانه رفته و مشغول به کار می شوند. بسیاری از منتقدان رسانه ای فلسفه ایجاد شبکه های اجتماعی را چون تری ایگلیتون انحراف افکار عمومی، دور ساختن توده های مردم از واقعیات دنیای سیاست و همچنین کنترل کنشگری فعالان سیاسی می دانستند. اما ظاهراً همان گونه که ادبیات توانست به یکی از قدرتمندترین ابزار مقابله با نظام سلطه و ترویج جنبش های آزادی بخش تبدیل شود، شبکه های مجازی هم در حال تبدیل شدن به وسیله ای برای شکست انحصار رسانه ای و آگاهی بخشی توده ها است. گسترده‌گی و تکثر در فضای مجازی که ذاتی این فضا می باشد نه تنها به کنترل فعالیت های اجتماعی

و سیاسی منجر نشده بلکه آن را به شکل غیر قابل تصویری غیر قابل کنترل ساخته است.

ژنرال نیک کارتر، استراتژی جدید ارتش انگلیس را در "زمانه ای که سرنوشت جنگ ها هم در میدان نبرد و هم در دنیای مجازی تعیین می شود، اعلام کرد. ژنرال کارتر گفت که در شرایط کنونی استفاده از شبکه های اجتماعی مانند توییتر و فیس بوک برای تبلیغ و نشان دادن اهداف "انسان دوستانه" نیروهای نظامی، اجتناب ناپذیر است. او گفت: "در افغانستان ما و نیروهای ناتو با وجود برتری نظامی بر طالبان نتوانستیم مفید بودن حضور واحدهای خود را به مردم ثابت کنیم." وی افزود: "ما باید از این تجربه برای دست یافتن به قلب و ذهن انسان ها درس بگیریم." ژنرال نیک کارتر یادآور شد که در حال حاضر سرنوشت جنگ های مدرن تنها در میدان ها تعیین نمی شود و می توان بدون خشونت نیز بر طرف مقابل غلبه کرد. او تاکید کرد که از این پس "تیپ ۷۷" به فرماندهی او این وظیفه را به عهده می گیرد.

ارتش انگلستان اولین ارتشی نیست که رسماً حضورش را در عرصه مجازی اعلام می کند. به عنوان نمونه نیروهای نظامی اسرائیل سال ها است که مقالات و اخبار تبلیغی به شش زبان را برای تایید سیاست های خود در توییتر، فیس بوک و یوتیوب منتشر می کنند. پنتاگون نیز جزو اولین ارتش هایی است که اقدام به تأسیس واحد ویژه جنگ سایبری کرده است. دولت ترکیه هزاران نفر را به استخدام در آورده تا بار صد اخبار و شایعات منتشر شده در شبکه های اجتماعی به مقابله با هجوم رسانه ای علیه دولت و حمایت از سیاست های حزب عدالت و توسعه بپردازند. همچنین هزاران کنشگر طرفدار روسیه هر روز با حضور خود در این شبکه ها، سیاست ها و اخبار این کشور را توضیح می دهند و در تأیید آن تفسیر می نویسند. این امر در مورد طرفداران گروه تروریستی داعش هم صادق است. فیس بوک یکی از اصلی ترین مکان های یارگیری گروه های افراطی به حساب می آید.

حضور نظامی و امنیتی کشورهای جهان در شبکه های اجتماعی مجازی فارغ از جنبه های سیاسی و اجتماعی آن بیانگر افول تأثیر گذاری گول های رسانه ای چون سی ان ان و بی بی سی و همزمان برتری رسانه های خرد مانند صفحات فیس بوک و حساب های توییتری است.

ارتش انگلیس در حال شکل دادن به تیپ جدیدی از نیروهای ویژه موسوم به شواکه های فیس بوکی است. این تیپ که "تیپ ۷۷"م، ارتش انگلیس را تشکیل خواهد داد. از سربازان آشنا به شبکه های اجتماعی تشکیل خواهد شد و مسئول «جنگ غیر کشنده» است. به گزارش روزنامه انگلیسی گاردین، سربازان تیپ ۷۷ در عملیات روان شناختی و استفاده از ابزارهای ارتباطی و شبکه ای جدید تخصص دارند تا در جنگ های غیر متعارف در عصر ارتباطات به ایفای نقش بپردازند. تیپ ۷۷ از ۱۵۰۰ سرباز «ممتاز» تشکیل خواهد شد و آغاز به کار آن از ماه آوریل سال جاری پیش بینی شده است. بر اساس گزارش گاردین، تیپ ۷۷ جنگجویان سایبری تلاش خواهند کرد تا خط کلی روایت های منتشر شده از خلال اخبار ۲۴ ساعته، گوشی های هوشمند و شبکه های اجتماعی توییتر و فیس بوک را به کنترل خود در آورند. این ابتکار عمل جدید حاصل کسب تجربه ارتش بریتانیا در عملیات های ضدشورش در کشور افغانستان است که در سال ۲۰۰۱ و پس از ۱۱ سپتامبر، از سوی آمریکا و متحدان اش مورد استفاده قرار گرفت. در عین حال، بحرانی و به طور خاص انضمام کریمه به روسیه و نیز ظهور گروه داعش در سوریه و عراق از دیگر دلایل این تصمیم دانسته شده اند. بی بی سی می نویسد: ارتش انگلیس واحد جدیدی متشکل از ۱۵۰۰ سرباز را که در شهر جنوبی 'هرمیتاژ' این کشور مستقر است، برای شرکت در نبرد اطلاعاتی و خبررسانی در دنیای مجازی آماده می کند.